

Deák Ferenc István

Ajánló

Börtönügyi lexikon. Írta és szerkesztette: Bencze Béla. Pécs, 2014, Kronosz Kiadó. 271 oldal. 4800 Ft.

A szerző, a Baranya Megyei Bv. Intézet parancsnokhelyettese úttörő feladatra vállalkozott a könyv megírásával, hiszen hasonló jellegű szaklexikon korábban még nem jelent meg Magyarországon. Bencze Béla ötéves gyűjtőmunkája során szakmai és tudományos szempontból egyaránt törekedett a börtönüggyel, büntetés-végrehajtással kapcsolatos ismeretek feldolgozására, közvetítésére.

A lexikon több mint 1300 szócikkben tesz kísérletet a büntetés-végrehajtás legfontosabb fogalmainak, eszközeinek, intézményeinek, s nem utolsósorban több évszázados – hazai és egyetemes – fejlődésének összegzésére, megjelenítve a börtönügyhöz kapcsolódó társadalom- és egyéb tudományok széles spektrumát. A kötet számos börtönügyi szakember és reformer életrajzát közli, továbbá nagy súlyt helyez a hazai bv. intézetek és az elítéltek munkáltatását biztosító gazdasági társaságok bemutatására. Nem törekszik a teljességre, de óriási ismeretanyagával bizonyítja, hogy mennyire hiányzott ez a kiadvány a hazai börtöntudomány fegyvertárából. A könyv előszavát Csóti András bv. vezérőrnagy, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka írta.

Külön ki kell emelnünk a kötetben található kiváló illusztrációkat és azok megjelenítésének minőségét – 250 színes és archív kép található a könyvben –, amely egyaránt dicséri a szerző, illetve a kiadó munkáját, igényességét.

Kuntz Zoltán–Pantali Zoltán: Sopronkőhida, a legék börtöne. Véres-könnyes sztorik egy fősmasszer naplójából. Budapest, 2014, Oriold és Társai Kiadó. 283 oldal.

A sopronkőhidai börtön történetének megírására, az intézet „lakóiról” szóló izgalmas történetek megörökítésére vállalkozott a két szerző, Kuntz Zoltán gyógypedagógus, újságíró és dr. Pantali Zoltán nyugalmazott dandártábornok, a Sopronkőhidai Fegyház és Börtön volt parancsnoka. A könyv legjelentősebb forrását a büntetés-végrehajtásnál 44 évig szolgálatot teljesítő dr. Pantali Zoltán naplója adta.

A kötet először röviden összefoglalja a 127 éves intézet történetének legfontosabb állomásait. Három csomópontot kiragadva: a Wagner Gyula által tervezett, 1886-ban átadott intézet az akkori Magyarország legmodernebb börtönének számított, Sopronkőhida sajátos szerepet kapott 1944–45-ben, a rendszerváltás után jelentős modernizáción esett át az intézet.

A Sopronkőhidán fogva tartott celebritások között híres betyárokat éppúgy találunk, mint politikusokat, minisztereket. Jávor Pál, a korszak ünnepezt színésze 1944-ben, a nyilas hatalomátvétel után raboskodott Kőhidán. Külön fejezet szól a mártírokról és megkínzottokról, Mindszenty Józsefről, Bajcsy-Zsilinszky

Endréről, Péter Kiss Szalézzól. (Utóbbi a kőhidai rabtemetőben nyugszik.). Ezután a hírhedt bűnözők arcképcsarnoka következik, amelyből az intézet mai „vendégei” sem maradnak ki. A nevezetes szökések után a börtön „szürke” hétköznapijairól, a fogvatartottak elhelyezéséről, élelmezéséről, munkáltatásáról, illetve az elítéltek oktatásáról, képzéséről, továbbá a börtönpasztorációról olvashatunk. Kőhidai börtönszótár zárja a kötetet.

Az olvasmányos, képekkel illusztrált kiadvány a „civil” olvasók számára készült, de a szakmabeliek számára is tartogat érdekességeket.

Lőrincz József (szerk.): A vármegyei fogháztól az országos börtönig. A szombathelyi büntetés-végrehajtási intézet 125 éves krónikája. (Összeállították: Kövecss Árpád, Lőrincz József, Tömő János). Szombathely, 2014, Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet. 215 oldal.

A kiadvány nem csupán a szombathelyi börtön történetét mutatja be, hanem ezen keresztül áttekintést nyújt a város igazságszolgáltatásának múltjáról, továbbá a hazai börtönügy fejlődésének legfontosabb csomópontjairól.

A kötet előszavában Tóth Tamás intézetparancsok hangsúlyozza, hogy a szombathelyi börtön elmúlt 125 éve nem egyetlen objektumhoz kapcsolódik. Az eredetileg vármegyei fogháznak épült, majd később megyei előzetes házként funkcionáló, a város barokk belvárosában lévő börtönt 2008-ban új, a XXI. század igényeinek megfelelő intézet váltotta fel.

A könyv első fejezete a reformkortól (1834-től) a törvényszéki fogház 1889-es átadásáig mutatja be Vas vármegye, illetve ezzel párhuzamosan Magyarország börtönügyének alakulását. A második fejezet a törvényház és a hozzá kapcsolódó fogház 1889. október 2-i átadásának körülményeit írja le. A harmadik anyagrészt a kezdetektől 1945-ig követi nyomon az eseményeket, a következő fejezet a szocialista időszak történéseit tárgyalja. Az ötödik fejezet a rendszerváltástól 2008-ig, a régi börtön bezárásáig tekinti át a legfontosabb eseményeket. A hatodik fejezet a PPP-konstrukcióban megvalósult új intézet beruházásának, az utolsó fejezet az intézet legutóbbi hat évének történetét foglalja össze. Az „Írás emlékek, dokumentumok” részben számos érdekes kiegészítő információval találkozhat olvasó, a kötetet a felhasznált irodalmak felsorolása zárja.

A kiadvány létrejötté az „ötletgazda” Tóth Tamáson túl elsősorban a börtön történetét feltáró, a gyűjtőmunkát irányító, a szöveget szerkesztő Lőrincz Józsefnek köszönhető.

Régóta foglakoztat. 20 évesek a büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai. (Szerkesztette: Deák Ferenc). Budapest, 2014, BVOP. 124 oldal.

A fogvatartottak reintegrációjának, a társadalomba való visszavezetésének legfontosabb eleme – évszázadok óta – a munkavégzés. Az elítéltek munkáltatását ma Magyarországon 11 gazdasági társaság végzi, közülük számos társaság hosszú történelmi múltra tekinthet vissza.

A kiadvány a büntetés-végrehajtás gazdasági társaságainak sokrétű, kihívásokban bővelkedő munkáját mutatja be megalakulásuk huszadik évfordulója alkalmából. „A társaságok 1994-től napjainkig számos változáson mentek keresztül, megérezve gyakran a siker ízét, s nem kevés alkalommal a kudarc lehetőségét is. Szerencsére ez utóbbi emléke halványulni látszik...” – írja a kötet előszavában Csóti András bv. vezérőrnagy, országos parancsnok, utalva azokra a jelentős eredményekre, amelyeket a társaságok – a belügyi tárca hathatós közreműködésével – a központi és belső ellátás terén elértek az elmúlt években.

A kötet elemző módon, grafikonok segítségével tekinti át a gazdasági társaságok elmúlt húsz évét, beszámol a központi, illetve a belső ellátásban elért sikerekről, majd bemutatja a 11 társaság múltját, jelenét, a jövőre vonatkozó terveit. A kft.-k bemutatását a munkatársakkal készült interjúk teszik érdekesebbé. A könyv az ügyvezető igazgatók névsorával zárul.

A kiadványt – Apró Andrea jóvoltából – számos kitűnő fotó illusztrálja, az igényes nyomdai kivitelezés a váci Duna-Mix. Kft. munkáját dicséri.

Tendenciák és alapvetések a bűnügyi tudományok köréből. Szerkesztette: Ruzsonyi Péter. Budapest, 2014, Nemzeti Közsolgálati Egyetem. 391 oldal.

A tanulmánykötet elsősorban a majdani Rendészettudományi Doktori Iskola doktoranduszai számára készült, a szerkesztő koncepciója az volt, hogy a rendszert szerteágazó területén belül a bűnügyi tudományok iránt elkötelezett doktori hallgatók olyan szakkönyvet kapjanak kézhez, amely összefoglalja szűkebb szakterületük alapvetéseit és bemutatja legújabb tendenciáit.

A gazdag tartalmú kötetből, amely az állami büntetőhatalom érvényesülésének tendenciáitól kezdve a kriminalisztika különböző részkérdéseire számos témát tartalmaz, csak azoknak az anyagrészeknek az ismertetésére térünk ki, amelyek szűkebb vagy tágabb értelemben kapcsolódnak a büntetés-végrehajtáshoz.

A „Pönológiai alapvetések” című fejezet, amelynek szerzője Ruzsonyi Péter, az alapvető fogalmak (pönológia, kriminálpedagógia, reintegráció tb.) tisztázását követően a börtönügy kialakulását vázolja fel, majd nemzetközi kitekintést tesz, és a fogvatartottak személyiségformálásának lehetőségeivel, a kriminálpedagógiai alapú fejlesztési elképzelések ismertetésével zárul. Czenczer Orsolya a büntetés-végrehajtási jog szabályozásával kapcsolatos alapvető ismereteket foglalta össze a könyvben, kiemelve a változásokat, az új bv. kódex által közvetített jövőképet. Hautzinger Zoltán a külföldiekre vonatkozó büntetőjogi rendelkezések rendszerének bemutatásakor kitér az idegen állampolgárságú fogvatartottak büntetés-végrehajtásának szabályaira is. Barabás Andrea Tünde „A resztorativitás elmélete és gyakorlata” című fejezetben jelentős helyet szentel a helyreállító módszerek börtönbeli alkalmazásának kérdéseire.

Új utakon a büntetés-végrehajtás. Tananyag a 2013. évi CCXL. törvény oktatásához. (Szerkesztette: Schmechl János, Pallo József). Budapest, 2014, BVOP. 165 oldal.

A kiadvány az új Bv. törvény legfontosabb tartalmi elemeit foglalja össze tananyag formájában a büntetés-végrehajtás személyi állománya számára, ugyanakkor a kötetet haszonnal forgathatják más szakemberek is.

A könyv előszavában Csóti András bv. vezérőrnagy, országos parancsnok méltatja a Bv. kódex jelentőségét, utalva arra, hogy első alkalommal jelenik meg törvény formájában a szabadságelvonással járó jogkövetkezmények végrehajtása, valamint, hogy a Bv. tvr. megjelenése óta eltelt közel negyven év tapasztalatainak felhasználása, a gyakorlat és az elmélet közelítése jól alkalmazható jogi normát eredményezett.

A modernkori magyar bv. jog fejlődését feldolgozó és az európai jogi környezetet bemutató fejezeteket követő anyagrészek a Bv. törvény alapvető rendelkezéseit, illetve az adatkezelésre vonatkozó szabályozást írják le. Az ötödik fejezet a befogadástól kezdve, a biztonsági intézkedéseken keresztül, a munkáltatás szabályaiig harminc alfejezetben tárgyalja a szabadságvesztés végrehajtásának terjedelmes témáját. Külön fejezetet kapott a kötetben az elzárás, a kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés, valamint az előzetes letartóztatás végrehajtása. A jövő büntetés-végrehajtási szervezetéről szóló fejezetet követően az ajánlott irodalom, a kiegészítő információkat tartalmazó Függelék és a szakki-fejezéseket magyarázó Glosszárium olvasható.

Fontos tudnivaló, hogy a kiadvány egyes anyagrészeit azok a büntetés-végrehajtásnál dolgozó szakemberek – zömmel jogászok – írták, akik az új törvény előkészítő munkálataiban is meghatározó szerepet vállaltak.

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)